

Dansk Sprognævns virksomhed i 1970

De opgaver som er pålagt Dansk Sprognævn ud over samarbejdet med de øvrige nordiske sprognævn, er hovedsagelig følgende: besvarelse af forespørgsler, udgivelse af en retskrivningsordbog samt indsamling af ny ord etc.

1. Besvarelse af forespørgsler

I løbet af 1970 er der besvaret i alt ca. 5 000 forespørgsler, heraf ca. 1 100 skriftlige og ca. 3 900 mundtlige. Antallet af forespørgsler har gennem en del år været stærkt stigende (i 1961/62 var tallet således kun ca. 800), men i det sidste par år har det fundet et nogenlunde fast leje på omkring 5 000. Forespørgslerne har drejet sig om næsten alle arter af sprogrigtighed: retskrivning, tegnsætning, udtale, orddannelse, bøjning, syntaks og ordbrug; derudover er der ikke sjældent blevet spurgt om ords oprindelse og alder, om brug af ordbøger, grammatikker og lignende. Forespørgslerne kommer fra meget forskellige kredse: privatpersoner, offentlige kontorer og institutioner, erhvervsforetagender. — I flere tilfælde har nævnets sekretariat efter henvendelse fra offentlige eller private terminologinævn gennemgået udkast til terminologi inden for bestemte områder. Det har især drejet sig om kommentarer til retskrivning og orddannelse. I 1970 gælder det således udkast til en atomordbog, til en plastterminologi og til en liste over radiobranchens fagudtryk. — Gennem samarbejde med Danmarks Radios Sprogudvalg, et udvalg som er rådgivende m. h. t. sprogbrug i radio og tv, har nævnet givet råd og vejledning i en række sprogrigtighedsspørgsmål, især om udtale.

I bladet *Nyt fra Sprognævnet*, som udsendes 2 gange årlig,

publicerer nævnet en række svar som skønnes at være af almen interesse. Det gælder især de korte svar der er givet mundtligt. Nyt fra Sprognævnet udsendes nu i godt 5 000 eksemplarer og giver dermed nævnet en betydelig kontaktflade til offentligheden. Abonnenterne er for en stor del nævnets forespørgere, og derudover et stort antal lærere på alle undervisningstrin, samt en del skoler og biblioteker. — I nævnets årsberetning publiceres især en del længere svar, oftest svar som er afgivet skriftligt. Årsberetning 1969/70 er solgt i ca. 800 eksemplarer, og der er udsendt ca. 350 frieksemplarer. — Begge publikationer bliver omtalt, refereret og aftrykt i uddrag i et betydeligt antal dagblade samt i flere fagblade, især skolepressen.

2. Retskrivningsordbogen

I modsætning til de øvrige nordiske sprognævn har Dansk Sprognævn den opgave at udgive den officielle retskrivningsordbog. Gennem adskillige år har man forberedt en ny, gennemrevideret udgave af Retskrivningsordbog 1955. Det er tanken at revidere både retskrivningsvejledningen og den alfabetiske ordliste fra grunden. Som følge af personalemangel og de øvrige opgavers stærke vækst er arbejdet gået langsommere end ønskeligt. Gennem det sidste par år har man arbejdet med redaktionsprincipper og udarbejdet en række prøveredaktioner af udvalgte afsnit af ordlisten. Det er ikke muligt at sige hvornår den ny udgave vil kunne foreligge.

3. Indsamling af ny ord etc.

Den ministerielle bekendtgørelse pålægger nævnet "At indsamle og registrere nye ord, former og vendinger, herunder forkortelser". Til forskel fra Norge og Sverige er situationen i Danmark den at Sprognævnet er det eneste sted i landet hvor sådanne sproglige nyheder systematisk indsamles. Nævnets sekretariat forsøger at følge sprogets udvikling over en noget bredere front, idet man også registrerer fx afvigende stavemåder, udtaleforhold, ny bøjningsformer, ny konstruktioner. Derved bliver indsamlingsarbejdet til stor nytte også for oplysnings- og

rådgivningsvirksomheden og for den ny udgave af Retskrivningsordbogen.

Indsamlingen omfatter mange kilder. Hovedvægten ligger på dagspressen. Det er nævnets erfaring at tilvæksten i ordforrådet viser sig væsentlig stærkere her end andetsteds. Men man exciperer dog også regelmæssigt andre kilder, især tidsskrifter og bøger. Derudover noteres sprogbrug i tv og radio. For at kunne supplere de eksisterende engelske, tyske og franske ordbøger, skrives der regelmæssigt også ny ord ud fra ugeudgaven af et britisk og af et fransk dagblad samt fra en tysksproget avis. Mange ny ord i dansk stammer fra et af disse tre sprog, og ved hjælp af dette materiale kan man lettere skønne over hvorfra et nyt ord stammer.

Samlingen af citatsedler er i de senere år blevet forøget med 30 000—35 000 pr. år og omfatter nu ca. 300 000.

Efter at listerne over ny ord ikke længere offentliggøres i de nordiske sprogøvnings fælles publikation, har Dansk Sprognævn besluttet at udsende toårige nyordslister i en særskilt publikation. Første bind, som vil omfatte 1968 og 1969, vil udkomme i løbet af 1971.